

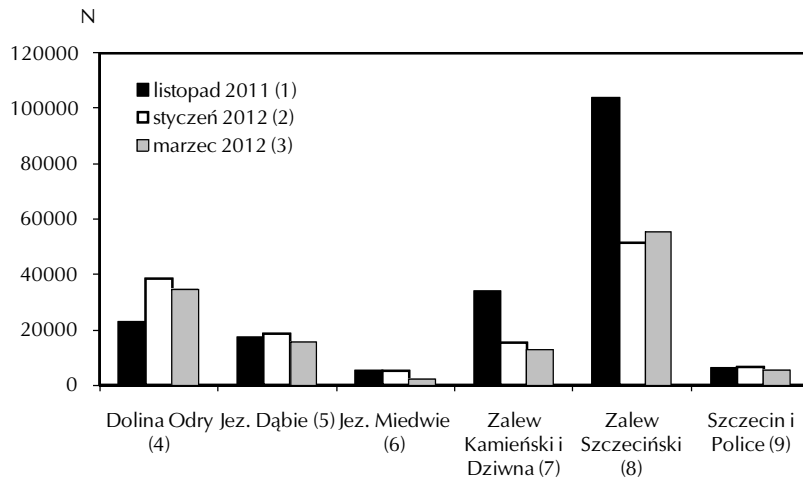
SPRAWOZDANIA

Liczenie ptaków wodno-błotnych na Pomorzu Zachodnim w sezonie 2011/2012

DOMINIK MARCHOWSKI, ŁUKASZ ŁAWICKI, SEBASTIAN GUENTZEL

Podobnie jak w latach poprzednich (Marchowski & Ławicki 2011, 2012) liczeniami objęto najważniejsze dla ptaków wodno-błotnych akweny na Pomorzu Zachodnim, z wyłączeniem przybrzeżnych wód morskich: Dolinę Dolnej Odry od Kostrzyna do Szczecina, jezioro Dąbie i Miedwie, Zalew Szczeciński, Deltę Świny, Zalew Kamieński z rzeką Dziwną, stawy Dzwonowo oraz odcinek miejski Szczecin–Police, w ramach którego liczono ptaki na Odrze od Szczecina do Polic wraz z odstojnikami Zakładów Chemicznych „Police” oraz zbiornikami wodnymi w Szczecinie. W sezonie 2011/2012 przeprowadzono trzy liczenia w następujących terminach: 18–29 listopada 2011, 9–17 stycznia 2012 i 17–24 marca 2012. W porównaniu do sezonów poprzednich metodyka oraz gatunki objęte liczeniami pozostały bez zmian (Marchowski & Ławicki 2011, 2012). Oprócz liczeń z lądu wykonano jedno liczenie z samolotu (25 listopada 2011) obejmujące Zalew Szczeciński i Kamieński, Deltę Świny oraz jez. Dąbie. Liczenie zimowe udało się przeprowadzić przed pojawieniem się fali mrozów, w związku z tym żadne akweny nie były zamrożone.

W listopadzie 2011 na kontrolowanych akwenach stwierdzono ponad 189 tysięcy ptaków wodno-błotnych, co jest najwyższym wynikiem od roku 2002 (Kaliciuk et al. 2003, Czeraszewicz et al. 2004, Marchowski & Ławicki 2011, 2012). Najliczniejsze były kaczki z rodzaju *Aythya*, głównie czernica *A. fuligula* i ogorzałka *A. marila* skoncentrowane przede wszystkim na Zalewie Szczecińskim (tab. 1). W listopadzie odnotowano ponad 29 tysięcy gęsi, z czego 14 tysięcy nocowało na Zalewie Kamieńskim. Na uwagę zasługują również wysokie liczebności łyski *Fulica atra* – prawie 11 tysięcy os. (prawie połowa na Zalewie Kamieńskim), nurogęsi *Mergus megranser* – ponad 9 tysięcy os., czapli siwej *Ardea cinerea* – 653 os. i czapli białej *Egretta alba* – 591 os. (tab. 1). Na uwagę zasługuje też przelot łącznie 93 nieoznaczonych nurów *Gavia* sp. na Zalewie Szczecińskim. W styczniu 2012 zarejestrowano ponad 136 tysięcy ptaków, czyli o ok. 60 tysięcy mniej niż w roku poprzednim (Marchowski & Ławicki 2012). W porównaniu do listopada spadła dość wyraźnie liczebność grążyc na Zalewie Szczecińskim (tab. 2). Dość zbliżoną liczebność jak jesienią odnotowano dla gęsi, ale tym razem najwięcej ptaków przebywało w Dolinie Dolnej Odry. Zwracają uwagę wysokie liczebności krzyżówki *Anas platyrhynchos* – ponad 28 tysięcy osobników i czapli białej – 562 os. W przypadku tej ostatniej jest to liczebność tylko minimalnie mniejsza od

Rys. 1. Liczba ptaków wodno-błotnych w kluczowych miejscach ich występowania na Pomorzu Zachodnim podczas trzech liczeń w sezonie 2011/2012

Fig. 1. Numbers of waterfowl in key areas in Western Pomerania during the three counts in the 2011/2012 season. (1) – November 2011, (2) – January 2012, (3) – March 2012, (4) – Lower Odra River valley, (5) – Lake Dąbie, (6) – Lake Miedwie, (7) – Kamień Lagoon and River Dziwna, (8) – Szczecin Lagoon with the Świna estuary, (9) – Szczecin and Police

stwierdzonej w listopadzie. W marcu stwierdzono ponad 127 tysięcy ptaków wodno-błotnych, co jest przeciętnym wynikiem w porównaniu do lat wcześniejszych (Kaliciuk et al. 2003, Czeraszewicz et al. 2004, Marchowski & Ławicki 2011, 2012). Najliczniejsze wiosną były ponownie grązycy (tab. 3). Wyróżniają się wysokie liczebności łabędzi (ponad 4 tysiące osobników), z czego ponad 2500 łabędzi krzykliwych *Cygnus cygnus*, przebywających głównie w dolinie dolnej Odry. Podczas marcowego liczenia stwierdzono intensywny przelot śmieszki *Chroicocephalus ridibundus*, głównie w dolinie Odry (ponad 8 tysięcy os.) i na Zalewie Szczecińskim (ponad 3 tysiące os.).

Gorące podziękowania kierujemy do członków Zachodniopomorskiego Towarzystwa Przyrodniczego i Koła Naukowego Zoologii Kręgowców „Wąsatka” Wydziału Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Szczecińskiego, którzy mimo często trudnych warunków atmosferycznych dzielnie uczestniczyli w liczeniach. Poza autorami byli to: M. Barcz, Ł. Borek, M. Jasiński, Z. Kajzer, J. Kaliciuk, B. Kasperkiewicz, K. Kordowski, A. Kozłowska, W. Mrugowski, P. Nowacki, H. Pietruszewska, P. Piliczewski, P. Pluciński, B. Raclawski, T. Rek, P. Sadanowicz, M. Sołowiej, P. Stańczak, A. Staszewski, H. Wojcieszak, D. Wysocki, D. Zyskowski. Liczenia wykonano w ramach działalności Zachodniopomorskiego Towarzystwa Przyrodniczego, a sfinansowano ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w ramach programu „Dofinansowanie instytucjonalne pozarządowych organizacji ekologicznych na lata 2010–2012”.

Tabela 1. Liczebność ptaków wodno-błotnych na Pomorzu Zachodnim w listopadzie 2011
Table 1. Numbers of waterfowl in Western Pomerania in November 2011. (1) – species, (2) – Lower Odra River valley, (3) – Lake Dąbie, (4) – Lake Miedwie, (5) – Dzwonowo ponds, (6) – Kamień Lagoon and River Dziwna, (7) – Szczecin Lagoon with the Świna estuary, (8) – Szczecin and Police, (9) – total

Gatunek (1)	Dolina Dolnej Odry (2)	Jez. Dąbie (3)	Jez. Miedwie (4)	Stawy Dzwonowo (5)	Zalew Kamieński i Dziwna (6)	Zalew Szczeciński i Delta Świny (7)	Szczecin i Police (8)	Razem (9)
<i>C. olor</i>	74	80	286	13	253	293	47	1046
<i>C. columbianus</i>			10			4		14
<i>C. cygnus</i>	280	50	127	13	308	959	2	1739
<i>Cygnus</i> sp.		20	295		72			387
<i>A. fabalis</i>	5063	74			7700	257		13094
<i>A. albifrons</i>	1869	1			3500	100	1	5471
<i>A. anser</i>	33		12		1800	2230	1	4076
<i>Anser</i> sp.	4300		90		1000	1600		6990
<i>B. leucopsis</i>						2		2
<i>A. penelope</i>				3	50	47	10	110
<i>A. strepera</i>				3		77	220	300
<i>A. crecca</i>		1		11	15	168	420	615
<i>A. platyrhynchos</i>	5716	2000	266	500	3938	8878	2823	24121
<i>A. acuta</i>						26		26
<i>A. clypeata</i>						3	5	8
<i>Anas</i> sp.					220			220
<i>Ay. ferina</i>		180	80		675	1400	230	2565
<i>Ay. fuligula</i>	450	7000	26		6000	33999	2	47477
<i>Ay. marila</i>	5	600	2		200	27555		28362
<i>Aythya</i> sp.		1400			120	1600		3120
<i>M. fusca</i>						4		4
<i>B. clangula</i>	220	1050	205		1182	3248	12	5917
<i>M. albellus</i>	20	56			123	831	1	1031
<i>M. serrator</i>						3		3
<i>M. merganser</i>	1755	1300			208	5839	125	9227
<i>Gavia</i> sp.						93		93
<i>T. ruficollis</i>	22						20	42
<i>P. cristatus</i>	13	6	37		41	364		461
<i>P. carbo</i>	221	279	5		726	4741	614	6586
<i>E. alba</i>	197	33			2	354	5	591
<i>A. cinerea</i>	301	6	1	60	76	97	112	653
<i>H. albicilla</i>	24	2	5	1	2	22	4	60
<i>R. aquaticus</i>	5						2	7
<i>G. chloropus</i>							7	7
<i>F. atra</i>	20	3000	1050		4500	2397	16	10983
<i>G. grus</i>	22							22
<i>P. apricaria</i>			950					950
<i>P. squatarola</i>				2				2
<i>V. vanellus</i>			280	50				330
<i>C. alpina</i>				2		3		5
<i>G. gallinago</i>	1			1				2
<i>Ch. ridibundus</i>	586	85	779	100	171	2068	828	4617
<i>L. canus</i>	1014	2	240	2	545	1268	346	3417
<i>L. argentatus</i>	476	11	230	1	41	2573	253	3585
<i>L. cachinnans</i>	5			4		5	1	15
<i>L. marinus</i>	52				19	103	15	189
<i>Larus</i> sp.	50				110	400		560
Razem (9)	22794	17236	4976	766	33597	103611	6122	189102

Sprawozdania

Tabela 2. Liczebność ptaków wodno-błotnych na Pomorzu Zachodnim w styczniu 2012

Table 2. Numbers of waterfowl in Western Pomerania in January 2012. Denotations as in table 1

Gatunek (1)	Dolina Dolnej Odry (2)	Jez. Dąbie (3)	Jez. Miedwie (4)	Stawy Dzwonowo (5)	Zalew Kamieński i Dziwna (6)	Zalew Szczeciński i Delta Świny (7)	Szczecin i Police (8)	Razem (9)
<i>C. olor</i>	412	41	110	13	84	319	35	1014
<i>C. cygnus</i>	799			84		106		989
<i>Cygnus</i> sp.	120	8		17	39			184
<i>A. fabalis</i>	4607	40	1520	630		67		6864
<i>A. albitrons</i>	4208		90	70		1		4369
<i>A. anser</i>	1461		50	8	350	1172	3	3044
<i>Anser</i> sp.	8960							8960
<i>B. leucopsis</i>	1		7					8
<i>Al. aegyptiaca</i>	1							1
<i>A. penelope</i>	10					26		36
<i>A. strepera</i>	2					7		9
<i>A. crecca</i>	3					55	100	158
<i>A. platyrhynchos</i>	11069	955	970	5	6038	5394	3610	28041
<i>A. acuta</i>	1							1
<i>Ay. ferina</i>	16	175	5		100	500	21	817
<i>Ay. fuligula</i>	1081	4605	9		2496	10345	40	18576
<i>Ay. marila</i>		6000			1000	11780		18780
<i>Aythya</i> sp.		4500				1500		6000
<i>Aythya/Anas</i> sp.					352			352
<i>B. clangula</i>	869	618	487		600	2122	43	4739
<i>M. albellus</i>	90	125			446	1468	82	2211
<i>M. serrator</i>						4		4
<i>M. merganser</i>	1503	500	14		300	8025	240	10582
<i>G. arctica</i>		1						1
<i>T. ruficollis</i>	4	2				2	5	13
<i>P. cristatus</i>	14	6	68		17	128		233
<i>P. carbo</i>	1115	36			359	1898	192	3600
<i>E. alba</i>	521	3			4	32	2	562
<i>A. cinerea</i>	134	32	1		11	146	21	345
<i>H. albicilla</i>	18	3	2		1	32	8	64
<i>R. aquaticus</i>		1					4	5
<i>G. chloropus</i>						1		1
<i>F. atra</i>	603	780	300		3016	2221	630	7550
<i>G. grus</i>						2		2
<i>V. vanellus</i>	15							15
<i>S. rusticola</i>	1							1
<i>Ch. ridibundus</i>	190	30	300		63	407	545	1535
<i>L. canus</i>	372	1	400		134	1049	682	2638
<i>L. argentatus</i>	126	57			16	215	302	716
<i>L. argentatus SL</i>		120	920			2140	90	3270
<i>L. marinus</i>	10	3			4	80	28	125
<i>Larus</i> sp.					3			3
Razem (9)	38336	18642	5253	827	15433	51244	6683	136418

Tabela 3. Liczebność ptaków wodno-błotnych na Pomorzu Zachodnim w marcu 2012
Table 3. Numbers of waterfowl in Western Pomerania in March 2012. Denotations as in table 1

Gatunek (1)	Dolina Dolnej Odry (2)	Jez. Dąbie (3)	Jez. Miedwie (4)	Stawy Dzwonowo (5)	Zalew Kamieński i Dziwna (6)	Zalew Szczeciński i Delta Świny (7)	Szczecin i Police (8)	Razem (9)
<i>C. olor</i>	870	39	4	11	164	114	60	1262
<i>C. columbianus</i>					8			8
<i>C. cygnus</i>	2457		8	2		81		2548
<i>Cygnus</i> sp.	180				7			187
<i>A. fabalis</i>	749	2	150	1200		99		2200
<i>A. brachyrhynchus</i>			1					1
<i>A. albifrons</i>	2548		1300			196		4044
<i>A. anser</i>	822		6	2	186	190	4	1210
<i>Anser</i> sp.	600	95				775		1470
<i>B. leucopsis</i>	57		107	3		23		190
<i>T. tadorna</i>	18				4	5	4	31
<i>A. penelope</i>	4113	184		21	5	154	5	4482
<i>A. strepera</i>	189	3			10	119	129	450
<i>A. crecca</i>	1790	10		2	28	103	465	2398
<i>A. platyrhynchos</i>	3789	177	57	38	62	1592	2146	7861
<i>A. acuta</i>	1710	2		31		36	12	1791
<i>A. querquedula</i>	3	1					1	5
<i>A. clypeata</i>	132	3			4	47	3	189
<i>N. rufigula</i>	2							2
<i>Ay. ferina</i>	1150	8		10	132	155	3	1458
<i>Ay. fuligula</i>	1838	8397		2	6098	15437	280	32052
<i>Ay. marila</i>	3	4082			21	21251		25357
<i>Aythya</i> sp.		1600				1727		3327
<i>Aythya/Anas</i> sp.					516	22		538
<i>B. clangula</i>	336	137	37	34	621	1432	26	2623
<i>M. albellus</i>	29	105			95	774	1	1004
<i>M. merganser</i>	187	46	21	1	219	1792	51	2317
<i>G. arctica</i>						1		1
<i>T. rufigollis</i>	16						3	19
<i>P. cristatus</i>	71	18	144	4	216	191	20	664
<i>P. grisegena</i>				4		1		5
<i>P. nigricollis</i>							3	3
<i>P. carbo</i>	610	132	1		1781	758	207	3489
<i>B. stellaris</i>			2	1				3
<i>E. alba</i>	36	1		1		23	8	69
<i>A. cinerea</i>	42	15			52	12	6	127
<i>C. ciconia</i>	1							1
<i>H. albicilla</i>	13	10	2			14	6	45
<i>G. chloropus</i>	1							1
<i>F. atra</i>	193	240	26	1	1771	2358	339	4928
<i>G. grus</i>	392		106			222	76	796
<i>P. apricaria</i>			16					16
<i>V. vanellus</i>	1195		15		16	41		1267
<i>G. gallinago</i>	20		2			34		56
<i>A. hypoleucos</i>	2							2
<i>Ch. ridibundus</i>	8164	113	60		748	3183	1208	13476
<i>L. canus</i>	176	65	20		38	676	305	1280
<i>L. argentatus</i>		13			45	92	69	219
<i>L. argentatus SL</i>	47	20	43			1698		1808
<i>L. cachinnans</i>						1		1
<i>L. marinus</i>							2	2
<i>Larus</i> sp.							30	30
Razem (9)	34551	15518	2128	1368	12847	55429	5472	127313

Numbers of waterfowl in Western Pomerania in the 2011/2012 season. Three censuses of waterfowl in Western Pomerania were carried out in the season 2010/2011 (in November, January and March). The Lower Odra River valley (between Szczecin and Kostrzyn), Lake Dąbie, the Szczecin Lagoon together with the Świna estuary, the Kamień Lagoon and the River Świna, Lake Miedwie, the Dzwonowo ponds, Szczecin and Police were monitored. There were three terrestrial surveys and also one aerial (in November). The numbers of the species are presented in Tables 1–3. During the three counts the largest numbers of birds were recorded on the Szczecin Lagoon (55, 37 and 43% of all individuals respectively), in the Lower Odra valley (12, 20 and 27%), on the Kamień Lagoon (18, 11 and 10%) and on Lake Dąbie (9, 14 and 12%). In November, over 189,000 waterfowl were recorded in Western Pomerania (including over 103 thousands on the Szczecin Lagoon); this is the highest number since 2002. In January over 136,000 waterfowl were recorded, but this is about 60,000 inds. fewer than in January of the previous year. In March 2011 there were over 127,000 waterfowl; this is an average result compared to previous years.

Literatura

- Czeraszkiwicz R., Haferland H.-J., Oleksiak A. 2004. Wyniki liczeń ptaków wodno-błotnych na Pomorzu Zachodnim w sezonie 2003/2004. W: Czeraszkiwicz R., Oleksiak A. (red.) Ptaki wodno-błotne na Pomorzu Zachodnim. Wyniki liczeń w sezonie 2003/2004, ekologia i ochrona, ss. 5–16. ZTO–PZŁ, Szczecin.
- Kaliciuk J., Oleksiak A., Czeraszkiwicz R. 2003. Wyniki liczeń ptaków wodno-błotnych na Pomorzu Zachodnim w sezonie 2002/2003. W: Czeraszkiwicz R., Oleksiak A. (red.) Ptaki wodno-błotne na Pomorzu Zachodnim. Wyniki liczeń w sezonie 2002/2003, ekologia i ochrona, ss. 14–25. ZTO–PZŁ, Szczecin.
- Marchowski D., Ławicki Ł. 2011. Liczenie ptaków wodno-błotnych na Pomorzu Zachodnim w sezonie 2009/2010. Ptaki Pomorza 2: 159–166.
- Marchowski D., Ławicki Ł. 2012. Liczenie ptaków wodno-błotnych na Pomorzu Zachodnim w sezonie 2010/2011. Ptaki Pomorza 3: 129–134.

Dominik Marchowski, Łukasz Ławicki, Sebastian Guentzel

Zachodniopomorskie Towarzystwo Przyrodnicze
Wąska 13, 71-415 Szczecin, gaja-art@gaja-art.com